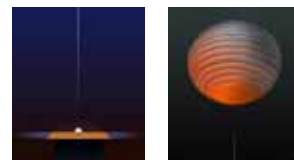

DIGITAL PRINT / DIGIPRINT / COMPUGRAPHY DIGITAL PAINTING (GICLÉE FINE ART), vad är det?

Giclée är franska och betyder spruta. Giclée-metoden möjliggör för konstnärer att giftfritt och miljövänligt göra sina digitala verk i upplagor med mycket hög kvalitet på utskrifterna. Villkoret är att man använder rätt skrivare (Epson storformatskrivare), rätt färg och rätt papper eller rätt canvas (målarduk). I sådana fall håller utskrifterna i minst 75 år utan att förändras (förmodligen betydligt längre) under normala belysningsförhållanden.

GICLÉE FINE ART (eller enbart Giclée) anger endast hur bilden är utskriven. Namnet har alltså inget att göra med hur man framställt bilden. **Det är alltså inte ett konstgrafiskt verk för att det står GICLÉE FINE ART. Då måste det vid tekniken också stå ex.vis Digital Print, Digital Painting Compugraphy eller Datorgrafi (= gjort bilden i datorn).**

Tekniken är helt datorbaserad och här kan man tyvärr "fuska" hur mycket som helst. Ser du ett grafiskt blad som ser ut som en akvarell, akrylmålning eller som en olja skall du iaktta bilden särskilt noga. Finns de typiska kännetecknen för de olika målningsteknikerna tittar du förmodligen då på en reproduktion, visserligen en hållbar sådan, men ändå en reproduktion. Då är förmodligen bilden inskannad i datorn eller digitalfotograferad och sedan införd i datorn. När den väl är där behöver man bara trycka på en utskriftstangent och bilden skrivs ut i en storformatskrivare med ett i bästa fall ljusbäständigt bläck och i bästa fall på ett riktigt grafikpapper. Vad jag vet är det bara Epson som har det här bläcket. Håller minst 75 år, förmodligen betydligt längre, i vanlig rumsbelysning. Utskriftspappret är lika viktigt som bläcket. Det måste givetvis vara syrafritt och inte för tunt. Helst 300 gram/kvm eller mer. Fråga helst upphovsmannen om skrivare, färg och papper. Visa att du är initierad. Fråga även om de här sakerna när konstnären uppger litografi eller serigrafi. Det finns en del icke seriösa bildmakare som uppger dessa tekniker när det i verkligheten är en Giclée-utskrift. I sådana fall där man bara skannar in eller fotograferar in bilden i datorn anser jag att man skall saluföra bilden som en onummerad och osignerad reproduktion och inte som grafik eller ännu värre som original (akvarell, olja, akryl etc). Priset bör då också vara betydligt lägre än för en "riktig" datorframställd bild. Ca 2-300 kr + pålägg för provisionsbortfall för ett omonterat och oinramat A3-format skulle kunna vara rimligt, om det uppfyller kriterierna för "Giclée Fine Art" (2010).

Om det är datorgrafik (Kompugrafi, Compugraphy, DigiPrint, Digital Print, Digital Painting) man sysslar med, gör man bilden i datorn. Visserligen kan det även här förekomma inskannade bilder men dessa är då sedan datormanipulerade på något sätt. Självt gör jag oftast hela bilden i datorn. Ibland kan jag göra ett fotomontage, men då kallar jag det så. Jag vet i förväg vad jag skall göra, men jag börjar alltid från en svart eller vit yta på skärmen. Därefter har jag ett arbete på åtskilliga timmar vid datorn innan bilden är färdig.

Målarpenseln och ritverktygen är de som finns i "Photoshop". Här gör jag ungefär samma jobb på skärmen som jag annars gör i tryckramen med skurna schabloner, rakeldragningar och med airbrush-sprutan på tryckpappret när jag gör en handkolorerad serigrafi (serifoliegrafi). Bilden är i datorn gjord i full skala med upplösningen 300-400 ppi och ett färgdjup på 16 bitar/kanal. Bilden blir alltså mycket "tung". Vid sparandet i "tiff" tar en bild med utskriftsformat på 80 x 54 cm och 16 bit färgdjup ca 700 MB till 1,5 GB när man har lagren kvar. Arbetstiden i datorn för en sådan

bild kan variera mellan 40 och 150 timmar när jag väl har min bildidé färdig. Som teknik anger jag sedan DIGITAL PRINT (GICLÉE FINE ART) för att markera att det är datorgrafik och inte en reproduktion. Skriver jag ut på canvas (målarduk) använder jag tekniknamnet "DIGITAL PAINTING" (GICLÉE FINE ART). Arbetar jag med datormanipulerade foton kallar jag det DIGITALT FOTOMONTAGE (GICLÉE FINE ART). En del konstnärer använder tekniknamnet "Kompugrafi" i stället för "DigiPrint" eller "Digital Print". På sätt och vis är det namnet mer logiskt. Litografi = skriva i sten; Serigrafi = skriva i siden; Serifoliegrafi = skriva i siden och folie; Fotografi = skriva i ljus; Datorgrafi eller Compugraphy borde då vara = skriva i dator. Internationellt ser man oftast beteckningen "DIGITAL PRINT".

Upplagan jag bestämmer mig för kan nu fördelas på olika storlekar. Förminnska går bra men inte tvärtom. Numreringen sker som typ 1/30 (120), där 30 markerar just denna storleks upplaga och 120 totala upplagan. När jag gör Digital Painting blir upplagan betydligt mindre. Utskriften sker sedan i en Epson storformatskrivare med arkiv- och ljusbäständigt ultrachromebläck samt det nya K3-bläcket. (9-11 olika färgpatroner). Håller minst 75 år, förmodligen betydligt längre, idag finns det testuppgifter som visar på ca 200 år, Epson 9900 och 4900 i normal rumsbelysning. Utskriftspappret, "German Etching", fabrikerat "Hahnemühle", är 310 grams syrafritt grafikpapper. Det är endast bläckstråleutskrift med detta bläck och utskrivet på syrafritt papper eller "gicléecoatad" canvas som får kallas "Giclée Fine Art". Sådana här skrivare kostar från ca 20.000 till 150.000 (Epson Stylus Pro) beroende på storlek och varje färgpatron kostar 800 - 1.600 kronor styck, (år 2010).

Fördelar med den här metoden är att jag faktiskt får en mer hållbar utskrift än med traditionella metoder som litografi, serigrafi eller färgetsningar. Jag behöver inte som i serigrafi eller litografi göra hela upplagan på en gång. Jag slipper alla ohälsosamma lösningsmedel (thinner, terpentin, kaustiksoda med mera) i samband med framställningen. Jag får en superfina utskrift som passar min teknik som hand i handske. Dessutom får jag ett grafiskt blad som för konsumenten blir åtskilligt billigare än ett serifoliegrafi (handkolorerad serigrafi) i samma upplaga och storlek.

Hade den här tekniska möjligheten funnits under renässansen hade exempelvis Leonardo da Vinci säkert använt sig av den. På den tiden fick de nöja sig med "Camera Obscura".

Björn Carlén (medlem i Grafiska Sällskapet, Grafik i Väst, KRO, Svenska Konstnärernas Förening, BUS och Dalslands Konstnärskörbundet)